

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 30.04.2018
Vår ref.: 2013/10998
Arkivnr.: 461.3

Avinor AS avdeling Stavanger Lufthavn
Postboks 150
2061 GARDERMOEN

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Avinor AS avdeling Stavanger Lufthavn - oversendelse av ny tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven og oppheving av tidligere tillatelser

Fylkesmannen i Rogaland har ferdigbehandlet søknaden fra Avinor AS avdeling Stavanger Lufthavn og gir virksomheten tillatelse utslipp etter forurensningsloven på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Grensene for bruk av glykol til flyavising økes, men det settes grenser for utslipp fra denne aktiviteten sammen med utslippene fra baneavising. Utslippene til Hafrsfjord skal reduseres innen 2020. Utslippene skal overvåkes.

Tillatelsene gitt 24. august 2000 og 21. november 2000 oppheves.

Vi viser til søknad av 19. mai 2015 om ny tillatelse etter forurensningsloven. Det vises også til tilleggsopplysninger, høringsuttalelser samt øvrig kommunikasjon.

Vedtak om tillatelse

Fylkesmannen i Rogaland vedtar at Avinor AS avdeling Stavanger Lufthavn (heretter kalt Avinor) får tillatelse på visse vilkår. Vedtaket om å gi tillatelse er gjort med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf § 16. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt dette brev.

Samtidig oppheves *Utslippstillatelse for Luftfartsverket Rogaland* (ordinær og preventiv flyavising) gitt 24. august 2000 og *Utslippstillatelse for Luftfartsverket, Region Rogaland, Stavanger lufthavn, Sola* (brannøving) gitt 21. november 2000. Vedtaket om oppheving er gjort med hjemmel i forurensningsloven § 11, 3. ledd.

Den nye tillatelsen omfatter avising av rullebane, preventiv flyavising og drift av avisingsplattform, brannøvingsfelt og beredskapsplattform for avising. Tillatelsen omfatter også energi, grunnforurensning, sedimenter, avløpsanlegg fram til kommunalt nett/utslippspunkt og avfall. Tillatelsen omfatter ikke flystøy og heller ikke den militære delen av flyplassområdet.

Ved avgjørelsen om å gi tillatelse og ved fastsettingen av vilkårene, har Fylkesmannen lagt vekt på de samfunnsmessige, sikkerhetsmessige og næringsmessige fordeler som tiltaket vil medføre i forhold til de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket. Spesielt er belastningen fra avising vurdert opp mot resipientkapasiteten til sjøresipientene og især tilstanden til Hafrsfjord og behovet for reduserte tilførsler. Belastningen på kommunalt avløpsanlegg har også vært viktig ved vurderingene.

Generelt

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i tillatelsens pkt. 3 flg. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen i den grad opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte stoffer oppført i tillatelsens vedlegg 1. For virksomheter hvor slike stoffer benyttes som innsatsstoffer eller dannes under produksjonen, er utslipp av stoffene bare omfattet av tillatelsen dersom dette fremgår uttrykkelig av vilkårene i tillatelsens pkt. 3 flg. eller utslippene er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

Det understrekes at all forurensning fra bedriften isolert sett er uønsket. Selv om utslipp holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av komponenter det ikke uttrykkelig er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført. Det kan også bli iverksatt endringer i tillatelsen dersom pålagte utredninger og dokumentasjoner viser at det er nødvendig eller definerer tilrådelige grenser for utslipp.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

I tillegg til de krav som følger av tillatelsen, plikter bedriften å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene. Enkelte av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for bedriften, vises til veiviser til regelverk om helse, miljø og sikkerhet (HMS) på www.regelhjelp.no.

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven, §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene, er straffbart.

Tillatelsens rammer

Tillatelsen setter en øvre ramme for bruk av baneavisingmidler på 50 000 kg KOF/år¹. Det brukes flytende kaliumformiat blandet 50/50 med vann (Aviform L50) på rullebanene, taksebaner og flyoppstillingsområder sammen med små mengder fast natriumformiat (Aviform Solid) som har et innhold av 0,23 kg KOF/kg.

¹ KOF = Kjemisk oksygenforbruk (måles ved kjemisk nedbryting av organisk stoff)

Øvre ramme for bruk av glykol til ordinær flyavising er 262 500 kg KOF/år og 26 250 kg KOF/år til preventiv avising. Glykol til flyavising inneholder tilsetningsstoffer som kan være giftige ved høye konsentrasjoner.

Avrenningen av glykol skjer i hovedsak til kommunalt nett mens formiat i hovedsak kan ledes via overvannsnett til resipientene. Tillatelsen setter begrensninger for hvor mye KOF som kan slippes ut i vannressursene samt giftvirkning av utslippene.

Ved brannøving kan det brukes opp mot 22 000 liter flydrivstoff ved øvelsene som kan foregå mandag - fredag mellom kl. 08:00 og 16:00, seks kvelder pr. måned mellom kl. 19:00 og 22:00 og to lørdager pr. måned mellom kl. 08:00 og 16:00. Avløpsvann skal ledes til kommunalt nett. Dette er uforandret fra forrige tillatelse.

Bakgrunn/saksbehandling

Avinor driver flyplassvirksomhet og er eier av arealer, bygninger, ulike kjøretøy og maskiner på flyplassområdet og er ansvarlig for store deler av infrastrukturen som f.eks. veier og avløpsanlegg. Virksomheten omfatter drift av flygeledelse, passasjerterminal, godsterminal, verksteder, rullebaner/takseområder, brannvern/brannøving, flyoppstillingsplasser og avisingsanlegg. En del av eiendommen er leid ut eller bygslet til virksomheter knyttet til flyplassvirksomheten. Totalt var ca. 3200 personer sysselsatt på flyplassområdet i 2014.

Alle lufthavner er pålagt å ha brannberedskap som må øves på ved lokale brannøvingsplasser. Avinor har en slik ved Stavanger lufthavn. I den anledning gav Miljødirektoratet (SFT) den 21. november 2000 «*Utslippstillatelse for Luftfartsverket, Region Rogaland, Stavanger lufthavn, Sola (brannøving)*». Avinor må også sikre flyene mot ising ved flyavising og avise rullebanene slik at det er friksjon nok for fly når de skal lande og lette. Derfor gav Miljødirektoratet (SFT) 24. august 2000 «*Utslippstillatelse for Luftfartsverket Rogaland (ordinær og preventiv flyavising)*». Den erstattet Fylkesmannens tillatelse fra 2. november 1982 som tillot Luftfartsverket (Avinor) å slippe ut 22 m³ glykol til Solavika pr. avisings sesong. Den nye tillatelsen tillot, etter høring, at opptil 70 m³ glykol kunne ledes til kommunens spillvannsnett pr. sesong. Forurensningsmyndigheten for disse aktivitetene ble delegert til fylkesmennene 1. januar 2001.

Totalt antall personer som reiste via flyplassen ble nær doblet fra 2003 til 2014, men har sunket fra ca. 4,7 millioner i 2014 til ca. 4,2 millioner i 2017. Etter dette har antall reisende økt og det forventes ytterligere økning. Behovet for avising har økt slik at tillatelsen fra august 2000 måtte endres og i 2013 ble det tatt initiativ til en prosess for å fornye tillatelsene. Parallelt med dette hadde Avinor også initiert et prosjekt for å bedre det ytre miljø ved flyplassene.

Tillatelsen til avising omfattet baneavising, men det var ikke satt noen begrensning for mengde som kunne brukes årlig. Det kunne bli satt begrensninger avhengig av resultatene fra en pålagt undersøkelse som ikke ble gjennomført. Fylkesmannen ba om at baneavising ble inkludert i søknaden. Det ble også enighet om brannøving ble tatt med som en del av søknadsgrunnlaget. I løpet av prosessen kom det også ønsker om et alternativt sted for flyavising i helt spesielle tilfeller.

Fram til endelig søknad ble sendt inn 19. mai 2015 og kunngjort offentlig og sendt på høring 29. september samme år, var det en prosess rundt søknadsutforming, kartlegging av miljøpåvirkning og presentasjon av søknaden i forhold til folk flest. Bl.a. har det blitt skapt større klarhet i grunnvannsbevegelser, grunnvannskvalitet, dreneringsmønstre i forhold til hoved- og delresipienter, digitale kart over overvannsnett, og virkningen av de ulike avisingskjemikaliene på de ulike resipientene. Et brudd på ledningen som pumpet avisingsvæske til kommunalt nett, førte til tilsyn og

utsatt saksbehandling. Som en følge av søknadshøringen, ble det også en gjennomgang av avtaler i forhold til påslipp på kommunens avløpsnett. Etter høringsfasen ble det også fokusert på tilstanden til brannøvingsplassen og driften av denne. Det er skapt nye påslipsregler i forhold til kommunens avløpsnett og det har kommet inn nye momenter som er vektlagt ved utformingen av tillatelsen. Det kan også være aktuelt at det i ettertid skjer en endring i forhold til utslippsstedet for brannøvingsfeltet og som gjør at denne tillatelsen må endres relativt raskt. Det kan også være aktuelt at andre fysiske endringer og resultatet av overvåking/undersøkelser fører til endring i deler av denne tillatelsen.

Høringsuttalelser

I forbindelse med høringen av søknaden ble det mottatt uttalelser fra Fiskarlaget Vest, Fiskeridirektoratet region Sør, IVAR IKS, Stavanger kommune, Sola kommune v/utvalg for plan og miljø.

Fiskarlaget Vest peker på at kysten utgjør grunnlaget for norsk sjømatnæring, at det er både fiskeriinteresser og ålegresseng i Solavika. Det er viktig med rene og produktive fjorder og et godt havmiljø. Det vil være viktig å forebygge utslipp ved å bruke best mulige teknikker og å overvåke resipienten.

Fiskeridirektoratet region Sør peker på at det er en nasjonal målsetting at utslipp og bruk av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot helse og miljø, skal reduseres. I tillegg til å peke på ålegressenger, fremheves det at det i Solavika foregår et aktivt fiske etter torsk, og at området også er et gyteområde for torsk. Det er positivt hvis glykolemengden reduseres som omsøkt, men det vil være viktig å følge utviklingen gjennom overvåking.

Sola kommune vurderer at det ikke er anbefalt å tillate bruk av avisingskjemikalier som kan medføre en fare for økt avrenning av avisingskjemikalier til Hafrsfjord som har en svært dårlig miljøtilstand. Et økt utslipp vil være et hinder for å kunne nå god miljøtilstand. Kommunen ber Fylkesmannen stille krav om at utslipp via overvannsystemet til Hafrsfjord skal reduseres ved å flytte utslippspunktet til Solavika eller ved å rense overflatevannet. Kommunen mener videre at det ikke er tilstrekkelig opplyst i søknaden at påslipp av glykol fra avisingsplattformen medfører påslipp av store mengder overvann til spillvannsnettet. Det samme gjelder påslipp fra brannøvingsplassen. Slike påslipp gir driftsulemper og kapasitetsproblemer på det kommunale avløpsnettet og skal søkes om og godkjennes, både ved nyanlegg og endringer eller utvidelser. Det er ikke gitt at Sola kommune kan tillate påslipp av regnvann fra disse aktivitetene.

Kommunen anmoder Fylkesmannen om å be Avinor legge frem konkrete planer for hvordan dette kan gjøres innen 2020.

Stavanger kommune er skeptisk til at det blir gitt tillatelse til virksomhet med utslipp til Hafrsfjord som kan påvirke fjorden i negativ retning. For å bedre tilstanden har kommunene brukt masse ressurser på å bygge avskjærende avløpsanlegg for bl.a. å redusere næringstilførselen til Hafrsfjord. Stavanger kommune deler Sola kommunes vurdering av utslipp fra avisingsplattform og brannøvingsfeltet og også Stavanger kommune ber om at overvannutslippet flyttes fra Hafrsfjord, alternativt at det renses før utslipp.

IVAR IKS har kapasitet til å behandle den mengden glykol som ønskes sluppet på avløpsnettet, men peker på at påslippet ikke må medføre at avløpsvannet inneholder stoffer som kan bety at slammet ikke kan utnyttes som en ressurs. Det vises til de krav som settes til tungmetallinnhold i avløpsvannet ved påslipp til kommunalt nett/renseanlegg og påslipp til IVARs avløpsnett/renseanlegg skal ikke overstige reaksjonsgrensene for organiske miljøgifter oppgitt i Aquateams rapport nr. 09-038.

Det pekes også på at en alternativ disponering av glykol er leveranser til IVARs slammottak på Grødaland der det kan produseres biogass. IVAR IKS ber om at det gjøres en miljø- og kost-/nyttevurdering mht. påslipp til ledningsnettets eller leveranse til slammottaket.

Kommentarer fra Avinor.

Avinor synes det interessant at glykol kan brukes som en ressurs i biogassproduksjonen på Grødaland. Imidlertid vurderer Avinor det som vanskelig å oppnå en høy nok glykolprosent til at det vil være fornuftig å basere biogassproduksjon på avløpsvannet og at det vil medføre mye transport fra Sola og til Grødaland. Pr. i dag vil for mye nedbør bli blandet inn i glykolen og en oppkonsentrering av glykol vil kreve større ombyggingsarbeider. Teknologien er kjent og benyttes andre steder, men Avinor ønsker å utarbeide nye løsninger for avising og glykoloppsamling i sammenheng med etablering av ny avisingsplattform. Dette vil skje som en følge av arealbegrensninger og trafikkøkning, og utvidinger i forhold til lufthavnens masterplan. I forhold til parameterne som IVAR peker på ved utslipp, legges de til grunn ved overvåking av påslipp.

Forøvrig tar Avinor de andre høringsuttalelsene til etterretning, men peker på en feil i Sola kommune sin saksutredning; de tillatte glykolutslippene ved preventiv avising øker ikke med en 3-gang, men reduseres fra 5000 liter til 3500 liter.

Fylkesmannens vurdering og begrunnelse

Ved vurdering om Avinor kan gis tillatelse, har mange moment vært sentrale.

Avinor AS er 100 % eid av Samferdselsdepartementet. Avinor AS avdeling Stavanger Lufthavn en sentral samfunnsaktør som utfører et samfunnsoppdrag. Avinor er dermed en meget viktig transportaktør i regionen og en stor arbeidsplass, og antall ansatte i tilknytning til lufthavnen er mange ganger flere.

Avinor er en etablert virksomhet som påvirker miljøet på forskjellig vis. Bedriften har aktiviteter som reguleres av bl.a. forurensningslovverket. I tillegg til tillatelsene nevnt innledningsvis, omfattes aktiviteter også av bl.a. forurensningsforskriften. Når det nå gis en ny tillatelse, er det bl.a. med bakgrunn i at det allerede eksisterer tillatelser som erstattes av en ny. Et viktig moment er også at alle reguleringer etter forurensningsloven samles i en ny tillatelse der et av målene er å skape bedre oversikt over aktivitetene. Tillatelsen omfatter også flere forurensningskilder i forhold til tidligere. Den nye tillatelsen legger også til grunn bedre kunnskap om miljøtilstanden. Oppheving av eksisterende tillatelser har vært varslet gjennom saksbehandlingen og endringen har vært ønsket av Avinor.

1. Virkninger på vannressurser

De forurensende stoffene som har størst effekt på vannforekomstene, er avisingsmidlene glykol som benyttes ved flyavising, og formiat som benyttes ved baneavising. Den mest markerte virkningen er knyttet til den biologiske nedbrytingen av disse midlene i vannmiljø/resipientene. Nedbrytingen kan forårsake redusert oksygeninnivå i resipientene med uheldige følger for plante- og dyrelivet. Nedbryting vil også kunne føre til økt slamdannelse. Hvis for mye avisingskjemikalier brytes ned i utløpsbekker til Solavika, kan det oppstå luktulempet og visuell forurensning. Et krav i forhold til søknaden er derfor at uheldige konsekvenser for resipientene ble belyst i utredninger. Utredningene tilrår også tålegrenser for de ulike resipientene.

Viktige premisser og elementer som tillatelsen er basert på, er beskrivelsen av hvor mye forurensning de ulike transportveiene for vann bringer til de ulike resipientene. En av resipientene er grunnvann som blir påvirket når avisingskjemikalier drypper fra fly på taksebanene og ved takeoff, og ved bruk av baneavisingsmidler som spres på rullebanene og taksebanene. Ved brøyting/snøfresing vil forurenset snø bli spredd på sidearealene der det vil kunne skje en nedbryting. Resipientvurderingen konkluderer med at all glykol som spres til sidearealene fra normal flyavising og all formiat fra baneavising som på samme måte infiltreres i grunnen, kan brytes ned i grunnen. Resipientvurderingen har vurdert grenser for belastning av disse sidearealene og det antas at det kan brukes opp mot ca. 130 000 liter glykol ved flyavising.

Mesteparten av baneavisingskjemikaliene som benyttes, vil følge smeltevann via overvannsledninger og bekker til Hafrsfjord og Solavika. Noe glykol fra flyavising vil også følge med dette smeltevannet. Glykol som drypper av flyene etter preventiv avising, vil kunne nå Solavika via drenering.

Avrenningen fra avisingsplattformen og brannøvingsområdet skjer til kommunalt nett og slippes ut i Håsteinfjorden etter rensing i det interkommunale renseanlegget i Mekjarvik. Påvirkningen blir ivaretatt i forhold til de krav som settes til dette renseanlegget. De eksisterende utslippsgrensene for brannøvingsfeltet er opprettholdt og det er satt grenser for eventuelt innhold i drens vann som slippes ut i bekken.

Sola kommune har satt krav til maksimalt påslipp fra avisingsplattformen ved pumping fra utjevningstanken. I den anledning ba Fylkesmannen om en vurdering av i hvilken grad det er sannsynlig at utjevningstanken vil renne over til overvannssystemet. Konklusjonen i utredningen basert på nedbørhendelser og registrerte avisingsepisoder over tid, er at det er liten sannsynlighet for overrenning. Tillatelsen setter likevel krav om logging av slike tilfeller. Eventuelle utslipp regnes som en del av Avinors utslippsramme.

I forhold til vannrammedirektivet er Solavika klassifisert som god og resipientutredningen vurderer det slik at Solavika har god resipientkapasitet for det som tilføres. Glykol som drypper fra fly og renner til overvannsnettet, vil vanligvis fortynnes vesentlig i overvannsbekken som renner til Solavika. Men ved svært høye forbruk av glykol kombinert med lav oppsamlingsgrad på avisingsplattformen, vil vannkvaliteten i overvannsutslipp til Solavika påvirkes.

Det går fram av resipientvurderingen at Hafrsfjord er en sårbar resipient og i forhold til vannrammedirektivet er Hafrsfjord klassifisert som dårlig. Resipienten tåler dagens belastning uten å forverres, men utslippene bør ikke økes. Tilstanden til Hafrsfjord er et sentralt element i kommunenes uttalelser og kommunene har ansvar for å lage tiltaksplaner som forbedrer vannkvaliteten i vannforekomstene. Fylkesmannen mener derfor at denne fjorden må skjermes mot forurensningstilførsler.

Avisingskjemikaliene ledes til resipientene via overvannsledninger og bekkeløp. Dermed vil utslippspunktene i Solavika og Hafrsfjord skje i overflaten. De store overvannsmengdene vil gjøre at det er vanskelig å lede utslipp ut på dypt vann. Solavika er værhardt og det er vanskelig å forankre store utslippsledninger for overvann. For øvrig vil det være tilgjengelig store vannmasser for fortynning i Solavika. Mht. utslipp i Hafrsfjord kan det være viktig å lede overvann ut i de øvre vannlag; fjorden er sterkt lagdelt med dårlige oksygenforhold under sprangsjiktet. Nedbryting må skje i de øvre vannlag. Etter at utslippene har blitt sterkt redusert i 2020, kan overvåking vise om forlenging av overvannsledningene kan være et alternativ for å oppnå bedre forhold i Sømmevågen.

Tillatelsen gir Avinor anledning til å bruke de omsøkte mengdene avisingsmidler. Men i tråd med vurderingene av resipientene og høringsuttalelsene, settes det grenser for hva som kan tilføres de ulike resipientene. Grensene gjelder også giftighet i forhold til sårbare organismer ved

utslippspunktene. Det settes også krav om utredning av ytterligere reduksjonstiltak samt overvåking av tilførselene til resipientene. Det er formulert krav som har til hensikt å redusere avrenningen av avisingskjemikalier samt overvann.

2. Virkninger på luftkvalitet

Avinor har utslipp til luft fra flisfyringsanlegget som forsyner terminalområdet med varme. Effekten av luftutslippene blir regulert av forurensningsforskriften som også setter krav om pipehøydeberegninger.

Øvrige utslipp til luft kommer fra brannøvingsplassen ved øvelser og vil i hovedsak bestå av røykpartikler i korte tidsintervaller. Plassen ligger i utkanten av flyplassområdet med en golfklubb 3-400 meter mot sør. Det er satt tidsbegrensninger for øvelser sammen med andre krav for å hindre røykulempet. Det skal ikke avholdes øvelser dersom vindforhold fører til fare for drift av røyk og partikler til nærliggende boliger, terminalbygg og lignende, eller dersom vindforhold fører til et stort merforbruk av brennstoff. Det er ikke registrert klager på røyk og antas derfor ikke å oppstå sjenanse pga. luftkvalitet.

Utslipp til luft fra flytrafikk regnes som utslipp fra samferdsel, og reguleres ikke i denne tillatelsen.

3. Virkninger på avløpsanlegg

Eksisterende tillatelser forutsetter påslipp av glykol fra avisingsplattformen og fra brannøvingsområdet. Disse arealene er eksponert for nedbør og især ved bruk av avisingsplattformen har det blitt pumpet store mengder glykolblandet overvann inn på avløpsnett. Dette kan føre til driftsulempet i kommunens pumpestasjoner og faren for utslipp via overløp øker. Søknadene har vært på høring uten at dette har vært et tema, men eksisterende tillatelser har likevel forutsatt at lufthavnen inngikk en påslippavtale med kommunen.

Som en følge av søknaden ble slike påslipp et aktuelt tema som ble diskutert i et møte med de aktuelle partene i november 2016. De var da enighet om bl.a. påslippsbegrensninger og avgifter. Avinor ville også vurdere alternative måter å lede avrenningen fra lageret med forurenset snø ved avisingsplattformen til kommunalt nett, samt arbeide videre med eget avløpsanlegg for om mulig fjerne feilkoblinger som leder overvann inn på kommunens spillvannnett. Tillatelsen inneholder også krav til tilstandsvurdering av brannøvingsfeltet og plan for fjerning av overvann fra dette feltet.

Tillatelsen inneholder krav til systemer for styring av aktivitetene i tilknytning til flyavising og brannøving. Systemene skal være en del av internkontrollsystemet. For øvrig har kommunen hjemmel i forurensningsforskriftens § 15A-2 til å begrense både mengde og kvalitet av påslipp til kommunalt nett. Når alle disse forholdene tas i betraktning, ser ikke Fylkesmannen en fare for at det kommunale nettet overbelastes.

4. Forurenset grunn

Ved drift av brannøvingsfelt i Norge er det registrert flere tilfeller av mulige forurensninger som skyldes utslipp av petroleumsprodukter til grunnen. Tillatelsen inneholder krav om undersøkelser for å redusere faren for slike forurensninger. Det er satt krav om at forskjellige områder må følges opp.

Det gamle brannøvingsfeltet ligger nær det nye og det er registrert PFOS-rester, trolig fra brannskum, i grunnen. Det er Miljødirektoratet som er forurensningsmyndighet for Avinors flyplasser der det er funnet slike rester og temaet blir derfor ikke tatt opp i denne tillatelsen.

5. *Biologisk mangfold*

Fylkesmannen har også lagt naturmangfoldlovens §§ 8 – 12 til grunn når det er vurdert at tillatelse kan gis og hvilke vilkår som kan knyttes til tillatelsen. Vedlegg 2 i Avinor sin søknad, samt etterspurte tilleggsopplysninger, beskriver registreringer av det biologiske mangfoldet som kan vurderes i forhold til påvirkning av de regulerte aktivitetene. Det konkluderes med at det ikke vil bli stor påvirkning bortsett fra ved økte utslipp til Hafrsfjord. Høringspartene har ikke pekt på nye elementer i denne sammenheng, men det er pekt på fiskeriinteresser og ålegrasenger. I følge utredningen om biologisk mangfold vil Avinor overvåke ålegraslokalitetene.

Ny tillatelse vil ikke medføre nye utbygginger eller arealendringer som vil påvirkes av de regulerte aktivitetene. Det biologiske mangfoldet som kan påvirkes av aktivitetene, er i hovedsak knyttet til vannressursene. Det er satt grenser for utslipp av avisingskjemikalier og tilsetningsstoffer for å skjerme miljøet ut fra føre-var prinsippet, og i forhold til dagens belastning skal tilførslene til Hafrsfjord reduseres med 2/3. Dette gjøres også for å bedre vannkvaliteten i forhold til kravene i vannforskriften.

Konklusjon

Flyplassen er et viktig element i samfunnet og det er bestemt at Avinor skal legge til rette for lufttransport av gods og mennesker. Den nye tillatelsen erstatter og samler eksisterende tillatelser. Tillatelse til slike aktiviteter som reguleres her, vil påvirke miljøet, men denne tillatelsen innebærer også en skjerping i utslippskrav og klargjøring av rutiner. På grunn av saksbehandlingen og høringsfasen, har kunnskapen om dreneringssystemer, vannveier, virkningen av utslipp, reguleringsmekanismer og påslipp til kommunalt nett, økt vesentlig. Dette gjør tillatelsen og dens krav også lettere å etterkomme og etterprøve. Fylkesmannen gir tillatelse ut fra de vurderingene som er gjort ovenfor og mener at miljøpåvirkningene er overkommelige og at det er muligheter for å redusere utslipp ytterligere hvis nødvendig.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever:

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Dokumentere tilstanden til brannøvingsfeltet	1/08 2018	13.3
Sende inn oppdatert prøvetakingsprogram	1/08 2018	11.4
Tilførslene fra brannøving skal tilpasses oljeutskiller	1/10 2018	3.2.2.2
Sende tilstandsvurdering for grunnforurensning	1/02 2019	13.4
Implementere prøvetakingsprogram	1/02 2019	11.4
Sende inn plan for redusert utslipp til Hafrsfjord	1/02 2019	13.1
Sende inn plan for redusert utslipp til Solavika	1/02 2019	13.2
Sende plan for tilstandsvurdering av tanker/oljeutskillere	1/02 2019	13.4
Oppdatere miljørisikoundersøkelsen	1/02 2019	13.5
Årlig rapportering på Altinn innen 1. Mars, første gang	1/03 2019	11.5

Gebyrvedtak

Fylkesmannen i Rogalands behandling av søknader om tillatelser etter forurensingsloven er omfattet av en gebyrordning. I brev 27. oktober 2017 varslet Fylkesmannen innkreving av behandlingsgebyr etter sats 2 for behandling av søknaden, jf. forurensningsforskriften kapittel 39, § 39-4. Gebyrbeløpet er kr. 157 200,-. Størrelsen på gebyret er i samsvar med ressursene som er benyttet ved utarbeidelse tillatelsen. Vi har ikke mottatt noen kommentarer til varselet. Satsen for 2018 er økt til kr. 193 500, men Fylkesmannen forholder seg til summen som ble varslet.

Med hjemmel i forurensningsforskriftens kapittel 39, § 39-3, jf. sats 2 i § 39-4, fastsetter Fylkesmannen behandlingsgebyr til staten på kr. på kr. 157 200,- for Fylkesmannen i Rogaland sin saksbehandling av søknaden. Faktura med innbetalingsblankett blir ettersendt fra Miljødirektoratet.

Klageadgang

Vedtakene om å gi tillatelse, om å oppheve tidligere tillatelse og om innkreving av gebyr, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen i Rogaland.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen i Rogaland eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Fylkesmannen i Rogaland. Øvrige opplysninger om saksbehandlingsregler og andre regler av betydning for saken vil Fylkesmannen i Rogaland gi på forespørsel.

Kopi av dette brev med vedlegg er sendt berørte i saken i henhold til adresseliste. Tillatelsen vil bli kunngjort offentlig og lagt ut på www.fylkesmannen.no/Rogaland/Miljo-og-klima/Forureining/. Bedriften vil bli belastet kostnader ved kunngjøring i lokale media.

Med hilsen

May Britt Jensen
fylkesmiljøvernssjef

Kristian F. Solberg
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Saksbehandler: Kristian F. Solberg
Saksbehandler telefon: 51 56 89 28
E-post: fmrokso@fylkesmannen.no

Kopi m/vedlegg til:

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Samferdselsdepartementet	Postboks 8010 Dep	0030	Oslo
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	Stavanger
IVAR IKS	Postboks 8134	4069	Stavanger
Stavanger kommune	Postboks 8001	4068	Stavanger
Sola kommune	Postboks 99	4097	SOLA
Fiskeridirektoratet, region sør	Postboks 185 sentrum	5804	Bergen
Fiskarlaget Vest	Slottsgt. 3	5003	BERGEN